

zaal met Dr Brouwer de dingen behandelende, in de praktijk tot gelijksoortige resultaten komt. Hij wil in de praktijk de presbyteriaal-synodale orde behouden. Ook zijn boek, hoewel het zegt, dat het Nieuwe Testament wijst in de richting van een episcopale kerkorde, is allermindst bedoeld als een pleidooi voor een bisschoppelijke kerkrichting. Hij is van meening, dat de historie van zijn kerk en onze volksaard geen bisschop kunnen verdragen. (Bl. 90. Dat van dien volksaard klinkt een heel klein beetje nationaal-socialistisch!)

Doch men krijgt dan een kerkorganisatie uit utiliteitsoverwegingen. Uiteraard is dan het oordeel over het apparaat van 1816 en volgende jaartallen, over de dusgenaamde „bestuurlijke inrichting“ der Ned. Herv. Kerk, zeer zacht. En voor een grondige reorganisatie kan men dan ook niet grootelijks danken gaan. Want ze is zoo puur menschenwerk en vrucht van menselijke wijsheid en menselijke bereidheid tot het compromis, dat men er niet te veel goeds van zeggen moet.

Maar zal men niet, het Woord eliminerend uit het reorganisatie-debat over de orde der kerk, het apostolisch karakter der kerk ondergraven, en allerlei menselijke machtsgepruts brengen in het Huis Gods, dat door Paulus aan dat menschelek machtsspel uitdrukkelijk onttrokken is in de titulatuur: Kerk van Jezus Christus?

W.

R. S.

Het Boek der Psalmen.

VI.

Ook moet protest aangetekend worden, tegen wat er al zooveel maal, en nu ook weder door Ds H., zonder blikken of blozen gezegd wordt over onzen Protestantischen Kerkzang, als zou „het zingen in de Protestantische Kerken van ons Vaderland niets meer met „zang“ te maken“ hebben.

Het mag natuurlijk zijn, en dat is zoo, dat er 's Zondags in sommige kerken een dergelijk feit te constateeren valt, maar speciaal in de kringen tot wie Ds H. spreekt, is zulk een diskwalificatie ongepast en misplaatst.

Om te willen beweren, dat in onze Gereformeerde en nog Gereformeerd gebleven Hervormde kerkkringen, het gebrek domineert van het trage en langzame zingen — het is allemaal bezijden de waarheid en werkelijkheid.

Daar, waar niet door dan- en half-kunde, door ijdele orgelbegeerte die haar kracht zoekt in „naar de woorden —“, „punten en komma's —“, „hard en zacht —“ spelen, het gemeentegedrag sloom en futloos voortsjokt, maar aangevuurd, aangedreven wordt door gloed in klank en harmonie, daar is het gezamenlijk opgezongen psalm- of gezangvers nog wel om aan te hooren, nog wel zóó om er in bewondering en eerbied voor stil te staan.

Men leze wat we in „De Reformatie“ van 11 Sept. 1936 citeerden uit de pen van luisteraars buiten en in de kerk, op den kansel en van achter het orgel, de indrukken die zij opgeteekend hadden van onzen massalen, stoeren, sterken gemeentezang.

Wij zelf persoonlijk geven nog graag den indruk weer dien wij ontvingen, toen wij op een Nieuwjaarsmorgen Amsterdam's Oude Hervormde kerk passeerden, juist op het oogenblik dat gemeente en orgel inzetten Ps. 138:1 „k'zal met mijn gansche hart Uw eer“. Niet licht zullen wij vergeten het aangrijpend ontzaglijke in deze combinatie. Het ging niet „snel“, niet op heele en halve noten; maar desniettemin was het een Hymne, zóó breed, zóó diep, zóó absoluut immaterieel, dat wij iets gevoelden van wat Calvijn destijds uitsprak, „we moeten zangen hebben die met de majesteit der kerk overeenkomen, die waard zijn door God en zijn Engelen gehoord en er voor opgezongen te worden“.

En zóó is het alle Zondagen in kerken, waar wij eens een schrijver over lezen in de „Nieuwe Rot. Courant“ die het had over het zingen in confessioneele en vrijzinnige kringen, over „het kenmerkend verschil tusschen modern en orthodox zingen“:

„Allereerst de massaliteit in de rechtzinnige bijeenkomsten“, schreef hij. „Het opeengepropte gehoor, in een stampvolle kerk opent zijn mond als een orgel „met duizenderlei pijpen, die de hand van den orgaanist alle te samen in werking stelt. Het is een forsch en krachtig geluid, dat door de gewelven bruist en „de massale kracht, die zich in den gemeenschapszang ontwikkelt, doet de somwijlen wel eens hinderlijke onzuiverheid vergeten. De gemeentezang in een „Gereformeerde Kerk heeft oermenselijke beteekenis en zijn godsdienstige waarde is, dat de enkeling „zich volkomen in de gemeenschap verliest.“ „Hoe dringt zich hier het verschil op met den „vrijzinnigen kerkzanger. Het schuchtere trillertje „van den eenzame, dat opstijgt uit de zwijgende schare, „die klaarblijkelijk met haar houding verlegen, naar „het vergeefs manende orgel luistert.“

Waarmee wij, met dit citaat, maar willen zeggen, dat het niet aangaat te generaliseeren dat het zingen in onze kerken niets meer met „zang“ te maken heeft.

Het is maar de vraag: in welke kerk heeft men het afgeluisterd, onder welke prediking werd het aangeheven, door welken „cloecke meester“, of „amateur“ werd het als in den mond gelegd.

* * *

Nog minder waar is van Ds H., aan het zingen der Psalmen in de kerk de schuld te geven dat onze tegenwoordige jeugd zoo weinig de psalmen kent, vanwege haar weerzin tegen „het onnatuurlijke van het langzame en trage zingen“.

Het is hier de tijd niet, om verder uit te weiden over de klacht die gehoord wordt en door Prof. Schilder kortleden geuit, dat het zoo opvalt hoe weinig psalmen tegenwoordig het opgroeiend geslacht zonder boekje voor zich, mee kan zingen.

Voor deze grief zijn wel andere oorzaken aan te wijzen.

Om echter daarvoor (mede) de psalmen, om hun vlakke uitvoering, aansprakelijk te stellen, is al te bond gezegd.

Men moet uit de praktijk maar eens nagaan, hoe de jeugd gereageerd heeft op al die plaatsen, waarin men, met jeugddiensten, gelijktijdig het lange en korte noten-zingen heeft trachten in te voeren en te bestendigen.

En dan komt men met groote duidelijkheid tot de conclusie dat diezelfde jeugd niet het „langzame en trage zingen“ aanvoelt als onecht, zooals Ds H. meent, maar juist daarentegen: het kunstmatig opgelegde, versnelde, heele- en halve notengebod, dat op programma's door middel van toelichtingen en aanmaningen om op het orgel te letten, wordt uitgevaardigd.

Eén enkel slot-resumé van Amsterdamsche en andere groote stads-jeugddiensten, waar het zoo toeging, uit „Het Orgel“ overgenomen van Mei 1930, zij hier aan toegevoegd. Wat Amsterdam aangaat, luidde de staat na honderd jeugddiensten volgens de critiek:

„En wat meer het muzikale deel der liturgie betreft: „Hoe flink en vrij klonk het rhythmisch gezang in de eerste diensten“, thans: „Het gezang is aller treurigst. Dezelfde galm, hetzelfde zeurige, teuterige tempo, dreigt weer te komen. De een zingt rhythmisch, de ander kent alleen maar heele noten...“

En het verzet tegen deze beoordeeling was:

„En wat het zingen betreft: „Daaraan staan de jongeren zelf geheel schuldig. Vijf jaar lang staat er o.a. geregeld voor hun neus, wat de beteekenis der open- en der dichtgedrukte noten is, en hoevelen — nemen er nog geen nota van?“

En in het volgende „Orgel“ van Juni 1930 volgde nog een lijstje van jeugddiensten waarop stond:

„Rotterdam begon anno 1927, bij het instellen van jeugddiensten, ook de Psalmen rhythmisch te zingen. De Gezangen bleven er van gespeend; thans zijn de eerste van de dwalingen huns wegs teruggekeerd en wordt alleen het tempo wat vlugger genomen.“

„Utrecht zag zijn pogingen tot rhythmisch zingen te geraken, jammerlijk mislukken; men zingt nu bij de jeugddiensten in een vlot tempo, rustige kwarten.“

„Groningen houdt zich aan het gangbare Psalm- en Gezangboek, doch men zingt wat vlugger.“

Tot ten slotte „Het Orgel“ van April 1935 over de Amsterdamsche Jeugddiensten onder „Tien jaar jeugddienst“ moest schrijven:

„... Men is, gelukkig zeggen wij, weer tot het oude (d.w.z. tot het zingen van gelijke noten) weergekeerd.“

„Geen oogenblik hebben wij, schreef verder „Het Orgel“, de overtuiging in ons voelen wankelen; dat de jeugd niet behoeft te vragen om een herziening van het zingen in den openbaren Eere-dienst!“

Van den kant der jeugd is er, het zij nog eens gezegd, geen sprake, dat zij „door een steeds sterker wordende vraag naar waarheid en zuiverheid“ in het psalmzingen, naar herstel van rhythmiek en voordracht zou gedreven worden, allermindst dat haar de tegenwoordige opvatting van tempo en uitvoering, afkeer zou inboezemen van het leeren en van buiten kennen der teksten.

En laat dan ook volstrekt niet Ds H. zich van zijn bewerkingsmanier voorstellen, dat, waar reeds zoovele pogingen in deze zaak op nihil uitliepen, dat juist de zijne wel kans van slagen zou hebben, van de zijde der jeugd.

We hebben al in den breede aangetoond, dat er nog te veel gebrek aan kleef om niet eerst aan een grondige herziening onderworpen te worden.

Allermindst lijkt ons dan ook thans reeds de tijd aangebroken voor Ds H., om te noodigen:

„Laat men juist in de Gereformeerde Kerken, in scholen, gezinnen, verenigingen, allerlei samenkomsten vlijtig deze Psalmen bestudeeren, en de prachtige melodien oefenen.“

Om het andere deel van Ds H.'s werk, zijn bejijmingen, zou het ons bitter spijten als men er, wie ook, op inging, zich met deze sisyphus-arbeid in te laten, en om de des-illusie die er het gevolg van zou zijn, voor welken kring ook die er zich aan gaf, en niet het minst om de debacle, die Ds H. zelf er van zou ondervinden.

Maar ook met de beste revisie, met opvolging van alles wat wij in den loop onzer bezwaar-artikelen schreven, met het non plus ultra van historische waarheid in het weergeven van de oude psalmen, staat onomstootelijk voor ons vast, dat ze nooit of nimmer meer in dien vorm en stijl — wat trouwens ook van meet af nooit gebeurd is! — wat op de gemeente zullen hebben, post zullen vallen bij het volk, omdat de wijze van zingen, het maatbegrip waarin ze staan, niets te maken meer heeft met volkszang van onze dagen.

Rhythmiek van de 16e eeuw berust op Kunst! Rhythmiek van de 20e eeuw op Natuur!

Wie 't verschil niet voelt, holt door en blijft doorhollen!

Wie 't wel opmerkt, stopt en ziet af van wat hij denkt dat REFORMATIE is, in werkelijkheid echter niets anders dan DEFORMATIE en nog eens: DEFORMATIE.

J. Z.

OPVOEDING EN ONDERWIS

De kweekeling met akte.

Ons volk heeft altijd veel aandacht gegeven aan zijn onderwijs. Dat heeft in het middelpunt gestaan van de politieke actie en is daardoor geworden een belang, waar ieder voor voelde, waar ieder voor op kwam, afgedacht nog van de omstandigheid, dat ieder meelevend ouder dagelijks het belang voelt van degelijk, principiëel onderwijs voor zijn kinderen. De offers voor het bijzonder onderwijs gebracht hebben deze belangstelling metterdaad bewezen. Daarom kan het aan de ouders ook niet ontgaan, dat ons onderwijs door de crisis-maatregelen is teruggelopen. De verhoogde leerlingen-schaal bracht in de groote scholen de enorme klassen, en in de kleine scholen kreeg de onderwijzer drie, vier klassen voor zijn rekening. Er is reeds meermalen de aandacht op gevestigd, dat hierdoor aan menige onderwijzerkracht te hooge eischen worden gesteld en dat ook het onderwijs, maar vooral de opvoeding van het individu in de groote klassen schade lijdt. De onderwijzer kan aan het enkele kind niet voldoende aandacht schenken.

Nu is voorloopig nog heel wat van deze schade opgevangen door de jongere leerkrachten, die in de opengemaakte plaatsen zijn ingevallen. Onze kweekelingen, die niet mochten worden benoemd, hebben vaak vrijwillig, om zich te oefenen en op deze wijze eenige ervaring te krijgen, den arbeid op zich genomen en daardoor wordt men aan vele scholen van den crisis-toestand niet veel gewaar.

Evenwel begint men hier en daar te spreken van misbruik. In het Jaarverslag, bij de besprekingen in de Tweede Kamer, is dat woord gebruikt. Hier en daar zou men dan aan zulke leerkrachten een volle dagtaak geven, de moeilijke conditie, waarin het onderwijs aan menige school geraakte, werd daardoor geheel ondervangen, maar het Bestuur zou dan in gebreke blijven van zijn waardeering blijkt te geven door een tegemoetkoming voor bewezen diensten uit te keeren. Ik weet, dat vele schoolbesturen in dezen doen wat ze kunnen; ze houden daardoor de lamp bij menig wachtende brandende, die anders misschien moedeloos zou worden. Men weet ook, dat uit den kring van de onderwijzers in den vorm van steun aan de jongeren een tegemoetkoming wordt gegeven. (V.o.j.o. = voor onze jonge onderwijzers).

't Is daarom gewenscht, dat ieder in zijn kring eens nagaat, of daar wel alles gebeurt, wat mogelijk is, om de hoop levendig te houden in de harten van de jongere onderwijzerkrachten. Zij moeten straks onze taak overnemen en ze moeten dat kunnen doen met de blijdschap en met de overgegevenheid, die gemakkelijk opbloeien in een kring, waar men er van weet, wederzijds offers te brengen.

In verband hiermee wil ik nog wijzen op een zaak, die ook de aandacht heeft van onze groote onderwijsorganisaties. Straks, we hopen met 1 Juli, komt de sollicitatie vrij. Brede scharen staan voor de schoolpoort. Daarom dringen onze organisaties er op aan, in de benoemingen eenige volgorde in acht te nemen. Eerst de kweekelingen, die in 1932 of eerder slaagden, dan die van 1934, enz. Als onze besturen zooiets even in de advertenties melden, komt deze zaak eenvoudig terecht.

Menigeen uit hier twijfel. Men vraagt om voorschriften van de regeering. Anders worden jongeren, zonen en dochters van bestuursleden, van hoofden en onderwijzers bij voorkeur genomen, ook al zijn ze pas geslaagd. De ouderen worden dan eenvoudig gepasseerd, ook al hebben ze reeds diensten aan de school gepresteerd. En er worden reeds voorbeelden gegeven van zulk een ongemotiveerde bevoorrechtiging. Daarom zie men in elken schoolkring goed toe. Zulke dingen behooren onder ons niet mogelijk te zijn. We moeten eigen zaken kunnen regelen. En inzonderheid onze kweekelingen, die reeds zoo lang wachtten, heb-

ben recht elken kring.

Bij de heeft de sprake gekluis is gnoeming perken. D dan ook plichtingen tingen van scholen ro heengehol

We heb rende fina zicht zal g schaal, z beler kn dat ook he gesteld.

Intussch ring van niels aan e behoeften den ingeri lijken en n die aan d Gr.

Under d „Geref. Kbl

In „De een „zwe naar aar het woor

Dit zij En me mag op z op te tre

Ds Vollen

De een bezorgd schap en door hen het ver

maar da deel kon er eerst missie w het voort evenzoov stuurd o nacht m

van van Deze n Al blij

Wij zu van het is n a de hem toel een beu hebben l

Vervolge De an zich voot heeft in hun dwa

De ver Prof. H daglicht Wij zou

feit, dat universit dat hij (gen heeft aangaat

als dat brochure Deze v

Als wij weergaf, moed ha wijking

zoo de el Dat ac En du

Hepp ge hij getra daarin n raad zijn

aller ger Het zou krijen op de Profes

gesproken hij die san het gesprel Tenslotte

Maar i hopen to maar on Hoe Ds

merking: Maar tegelijk t